

VOJENSKÁ MYSL -

tribuna

teoretického vření

V prvním čísle letošního ročníku poukázal generálporučík Ing. Václav Vitanovský v úvodním článku „Do nového roku 1968“ na perspektivu přeměny Vojenské mysli v teoretický časopis.

Název mého článku vyjadřuje cíl, jehož dosažení je podle mého názoru jedním ze základních předpokladů úspěšné praktické realizace této perspektivy. Úroveň Vojenské mysli jako teoretického časopisu bude záviset především na úrovni a aktivitě jejího autorského kolektivu. Bude záviset i na podmínkách, které jsou autorům pro jejich publicistickou činnost vytvářeny.

Rozbor závažných otázek této problematiky je obsahem článku.

☆

V teoretickém vojenskoodborném časopise, jemuž je přiznán charakter „tajný“ a s nímž tedy jako s tajným musí být zacházeno, je možné psát a diskutovat na teoretické úrovni o všech problémech vojenství.¹⁾ Přitom je samozřejmé, že je nutné plně souhlasit s požadavkem, aby zveřejňované články neobsahovaly údaje doktrinárního řešení těchto problémů.

Např. při řešení teoretických zásad protivzdušné obrany je možné a nezbytné uvažovat jak o zónovém, tak o „objektovém“ a popřípadě o jakkoli kombinovaném systému její organizace, a to jak souhrnně v jednom článku, tak ve zvláštních člancích, rozebírajících kterýkoli z uvedených systémů samostatně. Přitom na-

prsto nezáleží na tom, zda tak či onak je daná otázka řešena v doktrinárních dokumentech. A nezáleží na tom, zda autor článku zná či nezná oficiální doktrinární řešení a samozřejmě nezáleží ani na tom, zda čtenář Vojenské mysli ví či neví o stupni služební informovanosti autora o doktrinárním řešení problematiky článku.

Naproti tomu ovšem je nezbytné, aby autor přísně dodržoval formu teoretického rozboru, teoretického pojednání, popřípadě teoretické diskuse.

Při této příležitosti je užitečné ujasnit a správně formulovat podstatu a obsah „porušení tajemství“. Porušením v dané souvislosti nikterak není fakt, že určitá problematika, jejíž konkrétní řešení v konkrétních dokumentech tvoří podstatu státního tajemství, je teoreticky rozváděna či diskutována a jako taková zveřejněna v tajném odborném časopise. Porušením

¹⁾ Tuto zásadu považují za obecně platnou bez ohledu na nezbytnost připustit, i když jen velmi řídkou možnost výskytu takové otázky, kde již pouhé psaní či diskutování o ní v tajném vojenském časopise mohlo by být předmětem nejvyššího utajování.

tajemství je, když nepovolaná osoba je seznámena s faktem, že právě tak a tak je problematika řešena, např. v konkrétním státním dokumentu.

—☆—

Články ve Vojenské mysli, tak jako ve všech odborných časopisech, by měly být zveřejňovány především proto, že mohou určitým způsobem přispět k teoretickému řešení nebo k praktické realizaci určité problematiky.

Je jisté nejen zájmem každého autora, ale především i jeho právem a povinností dát své myšlenky a názory k dispozici v době, kdy mohou ovlivnit krystalizující se teorie nebo praktická řešení operativních složek velení ozbrojených sil. Proto takové názory a závěry, že článek nemá být zveřejněn proto, že problémy v něm obsažené v současné době řeší komise X (nebo služební složka Y), je třeba považovat za nepochopení poslání Vojenské mysli a publicistické činnosti vůbec.

Úkolem teoretické a publicistické činnosti v tajném vojenském časopise by neměla být dodatečná „apologie“ toho, co vyřeší jakákoliv komise či doktrinální složka. Právě naopak — takové komisi či operativní nebo doktrinální složce by měly být poskytnuty jako výchozí materiály všechny dostupné názory, tedy především i názory, předkládané k publikování ve Vojenské mysli.

—☆—

Při posuzování problému rozpornosti obsahu článku s doktrínou, s řády a předpisy by jistě nebylo správné se domnívat, že hodnota publikované práce či publikovaného článku závisí na stupni rozpornosti obsahu s doktrinálními názory nebo se současnou realizací dané problematiky v praktické operativě našich či společených ozbrojených sil.

Proti podobným jednostranným úvahám je třeba vystoupit, a to i při posuzování úlohy Vojenské mysli. Vždyť právě publicistická činnost autorů Vojenské mysli účinně pomáhá, že přijaté doktrinální závěry jsou úspěšně promítány do oblasti přípravy našich vojsk a štábů a že jsou v životě, v praxi našich ozbrojených sil správně realizovány. A této pomoci není možné se zbavovat.

Ovšem stejně jednostranné a nesprávné by bylo hledisko, že články ve Vojenské mysli nemají být svým obsahem v rozporu s řády, s oficiálními názory, s doktrínou.

Takový názor by byl rovněž nepochopením funkce a významu vědecké a publicistické činnosti i teoretické práce. I když je nepopiratelným faktem, že konkrétní badatelská a zejména pak publicistická práce se musí opírat o určité výchozí zásady a normy, neměly by tyto zásady a normy spočívat jen na formální autoritě předpisu, řádu, oficiálního názoru a doktríny, ale především na jejich objektivnosti a souladu s realitou.

Tam, kde doktrinální a ostatní „autority“ jakéhokoli druhu jsou v rozporu nebo nesouladu s objektivní skutečností, tam je nejen možné, ale i nezbytné v teoretické oblasti se nebát rozporu s jakoukoli autoritou, tedy i rozporu s řády, předpisy, oficiálními názory a doktrínou.

Vždyť i jen zběžný pohled do historie nám ukáže, že většina pokrokových myšlenek, většina nových objevů mohla být realizována jedině cestou rozporu s „autoritou“. A kdyby naši předchůdci ve vojenskovědecké práci nedospěli k rozporům s platnými tehdy řády a doktrínami, platily by ještě dnes řády z doby Marie Terezie.

—☆—

Máme požadovat, aby články Vojenské mysli byly „zaručeně správné“?

Je samozřejmé, že je nutné vítat články vědeckých pracovníků, které seznamují čtenáře s „obhájenými“ či dokonce již i ověřenými výsledky jejich vědecké činnosti. Bylo by však opět jen nepochopením poslání odborného teoretického časopisu žádat, aby přinášel jen verifikované teorie nebo prakticky již prokázané názory.

Vojenská mysl by měla být „tribunou teoretického vření“ ve vojenství. Jakékoli „vření“ ovšem nezbytně předpokládá diskusi, doplňování, námítky a popřípadě i nesouhlas: předpokládá tedy zveřejňovat názory obou stran teoretického sporu.

Odborný časopis typu Vojenské mysli zveřejňuje i teoretické hypotézy a nejrůznější, dosud vědecky či praxí neprokázané podněty, u nichž teprve budoucí rozpracování a verifikace potvrdí jejich oprávněnost nebo prokáže nezbytnost jejich zavržení.

Zejména pak je nutné uvážit, že každý jednotlivec z autorského kolektivu Vojenské mysli není profesionálním vědeckým pracovníkem a že ani autoři — vědečtí pracovníci nepiší ve svých člancích své bezprostřední vědecké práce.

Vojenská mysl by měla zabezpečit možnost i příslušníkům našich štábů a našich pedagogických sborů zveřejnit je-

jich odborně subjektivní názory na nej-různější otázky vojenské teorie i vojenské praxe.

A právě články tohoto charakteru mohou obsahovat a velmi často obsahují hodnotné podněty jak pro vědecké pracovníky, tak pro operativní řešení praktických opatření.

—☆—

V každém čísle naší Vojenské mysli je zřetelně a výrazně umístěno upozornění, že články zveřejněné v časopise, jsou osobními názory pisatelů. Bylo by proto nepochopením, jestliže by je kdokoliv považoval za oficiální stanovisko služebního místa, jehož je autor příslušníkem.

Takové názory by nejen neodpovídaly skutečnosti, ale mohly by i vyvolávat celou řadu nežádoucích a zbytečných nedorozumění a nepříjemností.

Články Vojenské mysli jsou podepisovány nikoliv služební funkcí autora, ale jedině jménem, vědeckou, pedagogickou a vojenskou hodností. Názor článku není a nemůže být chápán jako oficiální názor nebo služební pokyn, jak danou otázku řešit. Proto také obsah článku, bez ohledu

na funkci autora, může být diskutován, kritizován a popřípadě i zamítán druhými čtenáři a autory.

Na druhé straně pak případný sporný nebo i nesprávný názor na podkladě jeho zveřejnění ve Vojenské mysli, není možné posuzovat jako chybu služební složky, kde je autor zařazen. Napiše-li kterýkoliv velitel či náčelník článek do Vojenské mysli, vyslovuje v něm své osobní názory a závěry. Napiše-li příslušník pedagogického sboru kterékoliv naší vojenské školy do Vojenské mysli článek, v němž vysloví např. neoprávněný nebo neprokázaný názor na úlohu určité zbraně či určitého druhu vojska, je možné s ním — opět v teoretické replice — nesouhlasit; nelze však v žádném případě, pouze z tohoto důvodu, prohlašovat jeho názory za názory školy, jejíž je autor příslušníkem.

Není přece únosné, aby podobné zaměňování individuality autora se zastávanou jím funkcí zabraňovalo odpovědným náčelníkům publikovat ve Vojenské mysli jiné než oficiální názory, a naopak podřízené těchto náčelníků, v případě jejich publikování ve Vojenské mysli, zavazovalo k služební odpovědnosti za osobní názory, zveřejněné v teoretických rozborech a pojednáních.

Vytyčená perspektiva Vojenské mysli — stát se teoretickým časopisem

- je správná a lze ji realizovat. Učiniťme však pro tuto realizaci všichni vše, co je v našich silách:
- redakce a redakční rada svou všestrannou pomocí autorům, především novým;
- služebně nadřízení funkcionáři vytvářením optimálních podmínek pro práci autorského kolektivu;
- autoři pak vysokou odbornou kvalitou svých článků.